

RECENZIA

J. Jarkovský et al.: **Zlato v Západných Karpatoch, jeho geochemia, mineralógia, metalogenéza a ložiská**. Geol. ústav D. Štúra, 1987, 170 s.

Slovensko je už z histórie známe ložiskami zlata, ktoré sú pomerne dobre preskúmané. Pretože o zlato v Západných Karpatoch sa dosiaľ nepublikoval žiaden ucelenejší prehľad, zborník Zlato v Západných Karpatoch, jeho geochemia, mineralógia, metalogenéza a ložiská, ktorý vyšiel v edícii Konferencie, sympóziá, semináre v Geologickom ústave Dionýza Štúra v Bratislave, uvítajú ako významnú a aktuálnu vedeckú príručku geochemici, mineralógovia, ale aj geológovia zaoberajúci sa otázkami metalogenézy. Tým publikácia presahuje svoje pôvodné zameranie: zverejnenie materiálov z rokovania seminára a širokému okruhu odborníkov a záujemcov umožňuje poznať súčasný stav prevažnej časti úloh týkajúcich sa problematiky Au riešených či už na vysokých školách, v SAV, rôznych vedeckých ústavoch alebo v podnikoch a závodoch. Už z toho je zrejme, že vydanie takejto publikácie bolo evidentne potrebné, pretože s témou väčšiny referátov už bolo možné oboznámiť sa v zborníkoch vydaných pri odborných konferenciách všade inde, len nie na Slovensku (napr. Hornická Příbram, Valtice 1983, Jeseník 1984, Jetřichovice 1985, Hradec Králové 1987 a pod.).

Napriek tomu však zborníku pozostávajúcemu z 28 odborných referátov zo seminára konaného v Donovaloch r. 1985 nesporne patrí určité prvenstvo medzi základnými dielami o zlato v Západných Karpatoch. V tematicky pestrých kapitolách sa na príklade množstva spracovaného materiálu z rôznych ložiskových rájónov, úsekov či zón takmer zo všetkých metalogenetických teritoriálnych jednotiek Západných Karpát analyticky demonštrujú súčasné poznatky i problémy, azda aj úplná škála metodicky rozdielnych prístupov k ich riešeniu, ako aj základné otázky prognóz. Práve takáto koncepcia zborníka je veľkým kladom. Sympatickým činom zostavovateľov (Jarkovský, Beňka) je aj podnietenie značnej časti riešiteľov a spoluriešiteľov takýchto úloh v geológii ZK k diskusii na tieto otázky a k ich publikovaniu. Množstvo predložených referátov, široká paleta nimi nadhodených problémov ukazujú, že výskum a prieskum ložísk zlata oblasti ZK sa ako perspektívna disciplína po určitej stagnácii veľmi rýchlo rozvinuli a zohrávajú úlohu hlavne pri riešení praktických potrieb národného hospodárstva.

Každý referát je doplnený údajmi o zá-

kladnej literatúre a výstižným abstraktom v slovenskom i anglickom jazyku. Je prirodzené, že pri pozornom preštudovaní materiálov spracovaných na 170 stranách môže čitateľ nájsť aj niektoré diskutabilné formulácie, príp. môže mať námietky voči niektorým uzáverom a pod. Ale to neznižuje dobrý dojem z recenzovanej publikácie, ktorá vyplňa citeľnú medzeru v geologickej literatúre ZK. Mnohé myšlienky a vývody vyslovené v publikácii inšpirujú čitateľa a iste vzbudia diskusiu, napr. to, ktoré získané údaje môžeme považovať za potvrdenie starších názorov, ktoré za nové (s. 81). Za doriešené nemožno považovať ani vylúčenie vplyvu zmeny chemického zloženia minerálu v rámci jeho paragenetického postavenia, a to zvlášť vtedy, keď sa tento minerál vyznačuje výraznou inhomogenitou spôsobenou izomorfným zastúpením As a Sb (s. 45).

Zborník tematicky i regionálne postráda práce z viacerých oblastí geologického výskumu, čo však bolo predurčené okruhom účastníkov seminára. Autori sa nezaoberali hlbšími informáciami z iných odborov geológie (izotopové zloženie, štúdium fluidných uzavrenín, prípadne experimentálne práce a pod.). Tomuto zámeru je podriadený aj sled a náplň referátov. Technické práce vykonané v súvislosti s výskytom zlata poskytli často veľké množstvo materiálu, pri spracovaní ktorého sa zvýšená pozornosť venovala topominerálnym vplyvom koexistujúcich minerálnych fáz, vzťahom k intenzite metamorfneho prepracovania hornín, ako aj litotypom s anomálnou hustotou vzoriek pozitívnych na zlato. Zborník taktiež zhŕňa i analytické postupy, ktoré sa takmer vždy používajú na stanovenie koncentrácie Au.

Pozitívne hodnotíme postup pri sledovaní distribúcie Au v sekundárnych aureolách rozptylu. Autor (Pulec) konštatoval, že aj keď sa pri šľichovom výskume vychádzalo zo vzoriek hodnotených na zlatinky negatívne, pri analýzach ich „podsitových“ frakcií sa v jednom prípade dala vyčleniť ešte anomália či potvrdiť znosová oblasť. Takouto metódou sa i v stredoslovenských neovulkanitoch podarilo podstatne rozšíriť prognózne plochy Au-Ag formácie (Böhmer).

Reprezentačne upravený zborník, ukončený odporúčaniami zo seminára, poskytuje okrem najnovších informácií aj podnety a metodický návod na riešenie konkrétnych geochemických, mineralogických i metalogenetických problémov. Odporúčame ho do pozornosti všetkým, ktorí sa zaoberajú rôznymi aspektami metalogenézy, mineralógie a geochemie ZK vôbec.

Jozef Stankovič